

Vroegtijdige palliatieve zorg

PICO-VRAAG

Wat is het effect van vroegtijdige palliatieve zorg op levenskwaliteit, overleving, depressie en symptoomlast bij volwassenen met een gevorderde kanker, vergeleken met een standaardbehandeling?

tekst **Natividad Oorts¹, Marleen Corremans^{1,2,3,4}, Trudy Bekkering²**

Context

Wanneer een oncologische diagnose pas in een later stadium wordt vastgesteld of een kanker evolueert naar een meer gevorderd stadium ondanks de therapie, kunnen patiënten kiezen voor een behandeling die meestal de nodige nevenwerkingen met zich meebrengt óf voor palliatieve zorg. Deze benadering, die ook wel 'vroegtijdige palliatieve zorg' wordt genoemd, begint vanaf het moment dat de patiënt wordt gediagnosticeerd met een gevorderde kanker. Vroegtijdige palliatieve zorg wordt bij deze groep patiënten meestal gecombineerd met chemotherapie of radiotherapie. Het kan verstrekt of begeleid worden door de behandelend oncoloog of gespecialiseerde teams. Het houdt empathische communicatie in omtrent de prognose en tevens vroegtijdige zorgplanning en symptoomassessment en -controle.

Onduidelijk is of patiënten erbij gebaat zijn om die palliatieve zorg in een vroeger stadium, tijdens of kort na de diagnose van gevorderde kanker, te krijgen. Dat was het onderwerp van deze Cochrane review.⁵

Resultaten

Er werd gezocht naar klinische studies over vroegtijdige palliatieve zorg bij volwassenen met een gevorderde oncologische diagnose. Zeven studies werden geïnccludeerd met 1614 patiënten, 20 studies waren nog lopende. In de meeste studies was de populatie gemiddeld ouder dan 65 jaar. Ze hadden verschillende type tumoren en kregen een behandeling in gespecialiseerde centra in Noord-Amerika. De meeste studies vergeleken vroegtijdige palliatieve zorg met de standaard oncologische zorg die voorhanden was.

Patiënten met vroegtijdige palliatieve zorg rapporteerden een iets betere levenskwaliteit dan diegenen met een standaardbehandeling. Ook hadden ze iets minder symptomen, zoals pijn of vermoeidheid. Er werd geen verschil gevonden op overleving en depressie. Eén studie rapporteerde over de groep met vroegtijdige palliatieve zorg nevenwerkingen zoals meer pijn en een verminderde eetlust. De andere zes studies publiceerden geen informatie over nevenwerkingen en na navraag bij de onderzoekers van de studies bleek dat er geen nevenwerkingen waren geobserveerd.

Opmerking

De kwaliteit van bewijs voor het effect op levenskwaliteit en intensiteit van symptomen was laag. Het bewijs was zeer laag voor het effect op overleving en depressie. Dat kwam onder meer door problemen met het uitvoeren van studies, verschillen tussen studies en het kleine aantal studies.

Conclusie

Vroegtijdige palliatieve zorg kan de levenskwaliteit verbeteren en de symptomenlast verminderen. Er is waarschijnlijk geen effect van vroegtijdige palliatieve zorg op overleving en depressie. Het effect was minimaal, maar kan wel belangrijk zijn voor deze specifieke populatie met een beperkte prognose. Op dit moment lopen er twintig studies. Deze kunnen een duidelijker beeld geven over de effecten van vroegtijdige palliatieve zorg.

Betekenis voor de praktijk

Op dit moment is er geen doorslaggevend bewijs dat vroegtijdige palliatieve zorg een grote verbetering brengt in het huidige standaardtraject van de oncologische patiënt met een gevorderde oncologische diagnose.

Raadpleeg de volledige tekst van deze Cochrane review via de Cebam Digital Library for Health, www.cebam.be/nl/cdlh.

Noten

- 1 Nursing Research Factory (NRF)
- 2 Cochrane Belgium, Cebam (Belgisch Centrum voor Evidence-Based Medicine)
- 3 Karel De Grote Hogeschool (KdG)
- 4 Belgian Interuniversity Collaboration for Evidence based Practice, a Joanna Briggs center of excellence (BICEP)
- 5 Huan MW, Estel S, Rücker G, et al. Early palliative care for adults with advanced cancer. Cochrane Database of Systematic Reviews 2017, Issue 6. Art. No.: CD011129. DOI: 10.1002/14651858.CD011129.pub2